

Vesele božične praznike

in srečno novo leto

Zeli vsem svojim članom

JUJ — sekcija za Dravsko banovino v Ljubljani

KMETIJSKA DRUŽBA IN UČITELJSTVO.

Po novih pravilih Kmetijske družbe ne more biti učiteljstvo kot član pri tej važni kmetijski korporaciji. Omogočeno mu je samo sodelovanje kot nepravemu članu in to šele takrat, če sam in dotična podružnica na deželi pri glavnem odboru Kmetijske družbe izprosita dovoljenje.

O tem se je že pisalo v našem listu, naša učiteljska družba so na svojih zborovanjih zavzela v tej zadevi svoje stališče.

Vodstvo bivšega poverjeničstva je na pristojnem mestu tolmáčilo kvarnost tega ukrepa, ki ni niti v skladu s predpisi zakona o narodnih šolah, saj ta izrecno poudarja potrebo sodelovanja učiteljstva v vseh kulturnih in gospodarskih ustanovah.

Na občnem zboru ljubljanske podružnice Kmetijske družbe je uvaževani agrarni politik in kmetijski strokovnjak ter narodno-gospodarski publicist dipl. agr. A. Jamnik poudaril zasluge učiteljstva v njegovem delu za dobrobit in napredek kmetijstva s sledečim predlogom:

„Z oktroiranimi pravili Kmetijske družbe je bil izključen od članstva oni stan, ki je od nekdanj največ delal za prosveto in organizacijo kmetskega stanu, ki je Kmetijsko društvo soustanavljaj in jo ustvaril za to, kar je. Ugovarjam proti odločbi, ki je onemogočila učiteljstvu ne samo članstvo, ampak tudi sodelovanje pri Kmetijski družbi za blagor in korist kmetijstva. Ne vem, ako je sedanja uprava Kmetijske družbe kaj storila za odpravo te pogrešne in proti nadaljnjim odločbam, ki neaktivnim kmetijskim strokovnjakom onemogočajo članstvo. Povejmo mi, da te odgovornosti nečemo več nositi in predlagam, da Kmetijska družba to napako popravi.“

Predlog je bil sprejet soglasno.

Hvaležni smo za to priznanje, ki nam ga je dala ljubljanska podružnica Kmetijske družbe, ki nam je v zadoščanje, da se je kdo zmenil za nas in uveljavil pravico in resnico.

Zelimo se uveljavljati vsepovsod in nesabično, saj je bil učitelj vedno požrtvovalen delavec, ki ni nikdar iskal zase ne blaga ne politične moči. Kdor pa je zametaval njegovo delo in pomoč, je delal v škodo le sebi in narodu.

SPOMINJAJTE SE UČITELJSKIH DOMOV
V LJUBLJANI IN MARIBORU!

Poverjenike Slovenske Šolske Matice, ki se niso poslali seznanov članstva za leto 1931., nujno prosimo, da nam iste dostavijo v najkrajšem času, vsekakor pa do 15. januarja 1932., da moremo na podlagi prijaviteljskih članov določiti naklado publikacijam za tekoče leto. Dolej se je odzvalo komaj 20 poverjenikov, manjkajo pa nam še seznam iz okrajev: Apače, Celje, Dolnja Lendava, Konjice, Kočevje, Kozje, Kranj, Laško, Sv. Lenart v Slov. goricah, Litija, Ljubljana-okolica, Logatec, Marenberg, Mokronog, Murska Sobota, Novo mesto, Rogatec, Sevnica, Slovenska Bistrica in Vrnsko. Ker je odboru SSM mnogo na tem, da izidejo knjige pravočasno še pred Veliko nočjo, prosimo vse gg. poverjenike(ice) prizadetih okrajev, da ustrezno naši prošnji do zgoraj določenega termina. Z ozirom na to, da se bodo knjige tiskale v nakladi, ki bo odgovarjala številu prijaviteljskega članstva, se nam na prepozno došlo prijave ne bo mogoče ozirati. — Odbor Slovenske Šolske Matice v Ljubljani, 21. decembra 1931.

— Praktični izpiti učiteljic v januar-skem roku 1932. se bodo vršili na državni ženski učiteljski šoli v Mariboru pričeni z dnevom 25. januarja 1932. Predpisno opremljene prošnje za pripest k izpitu morajo priti komisiji v roke po uradni poti (glej čl. 3. Pravilnika-) najkasneje do dne 17. januarja 1932.

— Nove določbe za »razzaljenje časti«
§ 71. novega zakona razločuje glede »razzaljenja časti«, uvreda in klevete. Uvreda se kaznuje s zaporom do 1 leta ali z globo, javno storjena z zatvorom. Kleveta pa z zatvorom do enega leta, brez najnižje mere, izpremenljiva kaznen, katere ni treba odsedeti. Javna kleveta pa z zatvorom enega meseca do leta in globa, torj z najnižjo mero, kaznen izpremenljiva v denar! Kazen za javne klevete je odslej vedno zatvor, ki se ne more izpremeniti v globo. Namen te določbe je ostreje pobiranje opravljanja, obrekovanja, sramotjenja, očitanja, neresničnih nečastnih dejanj, razširjanja domačih ali osebnih prilik, očitane kaznivih dejanj ali prestane kazni, očitane tudi resničnih dejanj rodbinskega ali privatnega značaja, kjer dokaz resnice ni dopuščen. Ravno tako treba paziti pri obvevanju z uradnikom, n. pr. stražnikom, ali svedokom, kjer prav tako poleg dosejanje ostre kazni določa za javni delikt novela s §§ 71. in 302. nepremisljivosti zatvorne kazni v globo. Tiskovni zakon je poostren še s k. z. in je vsaka kleveta potom tiska javna! Važne so torej nove določbe tiskovnega značaja in poostrenje in izpremenljivost zatvorne kazni z globo pri javnih klevetah in pri napadih na državna oblastva in uradne osebe, na kar naj učiteljstvo opozarja ljudstvo, da zaradi nepoučenosti ne pride v nesrečo.

Osebne zadeve.

— i Upokojeni so naslednji učitelji(ce): Kovačič Henrijeta, učiteljica pri Sv. Trojici v Slov. goricah; Pirkovič Roza, učiteljica v Radečah pri Zidanem mostu; Kovačec Ant., učitelj v Gornji Radgoni; Gerbac Ivana, učiteljica v St. Petru pod Sv. gorami; Jelovešek Marija, učiteljica v Liboju; Poljanec Terezija, učiteljica v Šmartnem pri Litiji; Brinšek Antonija, učiteljica v Mostah; Kokočič Erna, učiteljica v Pišecah; Lušin Elizabeta, učiteljica v Ljubljani; Sep Janez, učitelj v Dolnji Lendavi.

Učiteljski pravnik.

— § Kontraktualni učitelji — zmanjšanje prejemkov, 5% odtgljaji, ki so se izvršili v času od 1. oktobra do 31. decembra 1931. se posameznikom vrnejo s plačo za januar 1932.

— § Pregled dospelosti periodičnih poviškov in prevedb. Na izraženo željo posameznikov in nekaterih društev objavljamo tu še nekaj pojasnil k tiskovini, ki je označena v naslovu in sicer pojasnila, ki se našajajo na napredovanja — poviške.

Za prejemke in zvišanje istih po uradniškem zakonu iz leta 1931. pridejo v poštev §§ 49., 52., 249., 253. in 255. Za vsa napredovanja po teh §§ je merodajen le datum dekreta, s katerim je bil posameznik postavljen v gotovo skupino, ne pa njegova službena leta, četudi so mu bila všteta s posebnim odlokom za položaj. Izjema v tem so

le rešenja o prevedbi na uradniški zakon iz leta 1923., ki se je izvršila v letu 1924., a po zakonu samem veljavna od 1. septembra 1923. Istotako veljajo kot izjema dekreti o sprejemu v državno službo bivših kontraktualcev, v katerih je izrecno označeno: »Sprejem in stalnost v državni službi se mu računa od dne, katerega dne je postal naš državljan.«

Če je prebil uslužbenec v skupini 3 leta, ima pravico za napredovanje v 1. periodični povišek, če je prebil 6 let v skupini, mu pripada 2. periodični povišek itd. V to dobo se ne šteje samo čas, ki ga je prebil po razvrstitvi, t. j. po 1. aprilu 1931., temveč ves čas, ki ga je prebil v skupini, na podlagi katere je bil preveden (§ 249.).

Zakaj so predvideni v uradniškem zakonu periodski poviški? Paragraf 49. uradniškega zakona določa roke, po katerih se more uslužbenec prevesti v višjo skupino na izpraznjeno mesto (Nb na tiskovini!) Ker je jasno, da ne bo po zakonu o sistemizaciji mest, ki ga predvideva § 46., vselej praznih mest, tako da bi prišel uslužbenec, ko izpolni pogoje § 49., v odgovarjajočo skupino, je dana uslužbencu s § 52. uradniškega zakona možnost, da se pomika vsaka 3 leta po periodskih poviških, ki se nakazujejo uradno in je treba le prijaviti dospelost istih.

Kako izpolniti tiskovino »Pregled dospelosti«, ki naj služi tovarišem šolskim upraviteljem ali po njih določenemu članu učiteljskega zbora za razvidnico, kdaj se morajo prijaviti dospelosti periodske poviške, navajamo nastopno.

Upravitelj izpolni najprej II. stran tiskovine »Prevedba« za vse osebe na šoli. Ko je to vbeleženo, vpiše na I. stran... »Pregled...« posameznike v oni razpredelek, ki odgovarja datumu napredovanja, n. pr. Primec N. je bil postavljen v II/2. skupino z ukazom z dne 13. decembra 1925. Dne 1. aprila 1931. je bil preveden v III. skupino s 1. periodskim poviškom; 2. periodski povišek mu pripada 1. januarja 1932., ker je v skupini 6 let. Vpiše se torej v zadnji razpredelek »Pregleda« v prvo vrsto »Primoc«. Ob izplačevanju prejemkov za januar 1932. opozori upravitelj Primeca, da mu pripada 2. p. p. in ga pozove, naj predloži potrebne listine za prijavo poviška, sam pa izpolni prijavo in jo predloži banski upravi v uradovanje. Tiskovina »Pregled« je prikrojena le za napredovanja do 1. oktobra 1932, zato ne bo mogoče zaenkrat vnesti vsega učiteljstva iz II. na I. stran tiskovine.

Naša gospodarska organizacija.

— g Učiteljska gospodarska poslovalnica v Mariboru in Ljubljani, Francišanska ulica 6/1. vabi vse zavedno učiteljstvo, šolske upravitelje in krajevne šolske odbore, da naročajo vse potrebščine potom UGP. — V zvezi smo s prvovrstnimi tvrdkami za radioaparate, radio- in elektro-tehnične potrebščine, domače lekarne, razno železnino in orodje, barve, lake in sploh vse potrebščine si lahko naročite potom UGP. Bodite uverjeni, da bomo storili vse, da bodo naročila točno in strokovno izvršena. Vsi na delo za naš skupni dom!

— g Učiteljstvo narodne šole v Sevnici je darovalo za Učiteljski dom mesto venca na grob pok. tovarišu Erženu Antonu: Bonča Leopold 10 Din, Bonča Marija 10 Din, Boštjančič Ana 10 Din, Bras Marija 10 Din, Dolgan Alojzij 10 Din, Dolgan Marija 10 Din, Drnovšek Pavla 10 Din, Jančigaj Stanislav 10 Din, Juvanec Stanislava 10 Din, Kladnik Josip 10 Din, Kladnik Vilma 10 Din, Klemenc Franc 10 Din, Maurin Marija 10 Din, Zomer Franc 10 Din, Zeleznik Marijan 10 Din, Žitnik Maks 10 Din, Skupaj 160 Din. Iskrena hvala in vsem tovarišem in tovarišicam v posnemanje. — Jos. Kobal, blagajnik.

— g Članom Učit. Samopomoči. Za plačilo v tem mesecu dobite v zadnjih dneh položnice za nakazilo članskega prispevka po umrlih članicah: Karli Samec v Polju in Hed-

viki Kaligar v Ljubljani (259. in 260. smrtni slučaj). Za obe posmrtnini je uprava izplačala 25.420 Din. — Če bi pa med prazniki — do razpošiljanja položnic — umrl še kak član, se bo vračunal prispevek tudi zanj, o čemer Vas bo uprava obvestila v prihodnji številki »Učit. Tovariša«. — S prvim nakazilom v letu plača vsak član za leto 1932. prispevek za upravnino in rezervni fond. Skupni znesek za članski prispevek, za upravnino, za rezervni fond in poštnino bo znašal za člana 21 Din, za zakonske pare 41 Din. — Z 31. decembrom 1931. preneha društvo Učit. Samopomoči. S 1. januarjem 1932. prične poslovati Učiteljska Samopomoč v Ljubljani, registrirana zadruga z omejeno zavezo. Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani, oddelek III. je 23. septembra 1931. vpisalo zadrugo v zadrugi register pod Firm. 847/31, Zadr. X. 161/1. Svoj poslovni lokal ima zadruga v Ljubljani, Francišanska ulica 6, I. nadstropje — prednji trakt Učiteljske tiskarne. Uradne ure so vsak dan — izjemni nedelje in praznike — od 9. do 12. ure. — Nekaj članov nam še ni vrnilo podpisanih pristopnic. Prosimo, storite to takoj, da nam prihranite stroške za tiskovine in poštnino. — Uprava vljudno prosi vse tiste članke, ki so dobili v teh dneh opomine za zaostanke, da te takoj ali vsaj v prvih dneh januarja 1932. nakažejo s prejetimi položnicami. Znesek zaostankov je visok, zadruga potrebuje vsak dan denar za izplačila posmrtnin. Učit. Samopomoči je izplačala do danes vse posmrtnine navzlic denarni zapori brez zadržka takoj na dan, ko so dediči predložili potrebne listine o umrlem članu. — Uprava Učit. Samopomoči je izplačala do 20. decembra 1931. na posmrtninah 1.832.567 Din 50 par. V letu 1931. je umrlo 29 članov. Izplačane posmrtnine v tem letu so znašale 367.225 Din. — Učit. Samopomoči ima 2546 članov. — Posmrtnina znaša 12.730 Din. — Kdor želi sebi pomirjenja, svojem pa v nesreči potrebne denarne podpore, ta se bo prijavil za sprejem v zadrugo. — Vsem članom, prijateljem in somišljenikom želi uprava Učit. Samopomoči: Veselo novo leto 1932.!

Nadaljevalno šolstvo.

— § Odbor voditeljev kmetsko-nadaljevalnih šol. Seja v Celju 8. decembra 1931. Konstituiranje: Gosak, predsednik; Doberšek, podpredsednik; Verk, tajnik; Inkret, blagajnik. Dolej je prijaviteljskih 16 novih šol. Prihodnja številka »Prosvete« prinese večinoma gradivo o kmetsko-nadaljevalnem šolstvu. Na vse šole se bode razposlala okrožnica s smernicami za pouk in vzgojo na kmetsko-nadaljevalnih šolah v dobi krize ter o gospodarskem delu učiteljstva med kmeti v dobi, ko ni toliko misliti na napredek kakor na obrambo kmetskega življa. Izdaja učne snovi za vse važnejše panoge kme-

Hočete razveseliti svoje otroke za Božič? Kupite jim „Mihca in Jakca“ in „Tiho življenje“!

L I S T E K

RUZA LUCIJA:

Tovariši, pri nas igramo.

Kako bi drugače sredi te zemlje, ki je vsa kakor pesem: polna živega ritma, lepote in hrepenenja, ta zemlja nad Krko, ki s svojimi slapovi bežečimi in vedno novo se porajajočimi zvesto šumi skozi častiti Žužemberk.

Trideset nas je sosedov, usoda nas je razsejala med griče nad Krko, v tiha domovja, tako skromna po videzu in tako bogata po nevidnem, mladem, velike sreče, velikega dela, velike bodočnosti upajočem duhu.

Daleč od nebotičnikov, pod zimskim solncem, v snegu pokojnem leže krog in krog Žužemberka: Šmihel, Zagradec, Selo, Dobrnice, Ajdovec, Dvor, Topla reber, Smuka, Hinje, Žvirčec, Korinj.

Dve, tri, štiri ure hoda drug od drugega smo si sosedje. Pa pridejo dnevi, kakor da jih je vzdramil romarski zvon, čudovito poje iznad Krke, preko klancev, gričev belih: »Tovariši, pridi dol... pridi dol... pridi dol...«

In fant stopi na prag, preko obzorja mu duša kliče: »Pridem! Še svojo družico — kitaro — a drugi de: gosli — in tretji: še knjigo vzamem s seboj!« Dekle in žena in mož, vsi iz belih samot odgovarjajo klicu: »Pridemo! No, pa kam in čemu!«

Kdor je vaje formule, bi kratko dejal: »JUJ, sresko društvo Žužemberk — zboruje.«

Zboruje. Kdo bi ne vedel, kaj se to pravi? A jaz, kakor da sem spoznala to šele večeraj. Lepo, te zemlje vredno spoznanje!

Zboruje! To se pravi: »Tovariši, tovarišice, kar sem utegnul zgraditi lepote, kar mогоl vtelesiti svojih sem svetlih želja, kar dala mi je rodovitna ura samote, kar ustvarjale so ure tovarištva, do tega trenutka otroško radostno prikrite: evo vam! — čujte in glejte! — in dobro naj vam bo od dobre volje moje!«

In kakor da se čudo odziva čudu: zunaj je nekdo, ki čuje odmeve, nekdo, ki hoče, da dvignemo zastor, zunaj je: narod!

Od ust do ust gre jasna beseda: »Naši učitelji zborujejo!«

A kakor nujna posledica, razumljiva, v smehlaju sobotnem se upanje vžiga za nedeljski dan: »Naši učitelji bodo igrali!«

— Naši? Od kod? —

Od tu in tam, naši, kakor da so eno! — ker hočejo biti eno!

Tu si nedelja naša, narodova nedelja!

Tiho, lahko pada sneg... spomini: težke so bile ure poti iz hriba v hrib, ure priprav v kamricah zdaj pri tem, zdaj pri onem sedcu. On pa je vstal, pogledal verujoče, živo, mlado zahtevajoče v oči svojih drugov:

»Petrovičeve Duše! To je nekaj za naše hiše... za vse te naše uboge, zlate, naše, naše bajte med klanci! Hočete v menoj!«

»Hočemo!«

In padal je sneg, zidal gore od sosedu do sosedu.

»Hočemo!«

In zatulila je burja, vrtinčila ledeni prah od sosedu do sosedu.

»Hočemo!«

In je prišla nedelja. Takrat so ga nagovorile moje oči: »Tovariš Japelj, ti naš režiser s Hinj, velika je tvoja misija, ostani ji zvest!«

Narod pa je odprl vrata in zgrabil svoj prostor, več prostor! Za zastorom mu je zagorela luč. O. ti čudovita uganka, ti luč za zastorom, pred teboj utihne svet nebesne luči, da mu ti drobna, iz duše umetnikove rojena, poveš, kako je nebesna luč življenja, ljubezni, dela in upanja vredna.

Uz »Duše« kriči bolečina onih, ki spoznajo, da so prodali tujini svojskega življenja cvet za grozno plačilo, za grob ob vrtni.

Narod strmí... v dušo mu lega materin jok... fantje-orjaki v sreči obetajo domu zvestobo, žena in mož se jokata z njo, ki na odru trpi. Zdaj! — smeh iz »parterja«... v tragiko smeh! Kako bi drugače? To je edino skrivališče čuvstva, ki se noče izdati.

Tovariši, zmagali ste! Ti v bolečini silni Štefan, ti mati, za vse trpeča, ti Lela, prestreljivo tiho v smrt odhajajoča, ti Nikola — veliki otrok, ti Stana — vijolica in ti Bogalj, plugu zvesta, dobra, stara duša.

O, pojdite še, vi družina iz luči odrske,

pojdite čez te bele griče! Narod odpira vrata, narod hoče, da mu dvignete zastor!

Da?

Prav je tako! Tja v Novo mesto, Trebnje... Tovariši k tovarišem za lepo nedeljo, za svetel spomin. Prav je tako!

In denar?

»Domu!«

Čigavemu?

Našemu!

Sneg pada tiho, lahko...

Odšel je fant s kitaro, odšel je oni z vijolino, odšel je s knjigo — v novi delavnici, tja za bele griče.

OBLAČILNICA ZA SLOVENIJO
LJUBLJANA, Miklošičeva cesta 7

priporočila svojo bogato zalogo manufakturnega blaga prvovrstnih čeških, nemških in angleških tovarov. Državni nameštenci dobe blago tudi na obrabe proti predložitvi legitimacij

Matična knjigarna
v Ljubljani — Kongresni trg
Muzikalije vseh vrst